

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse regulat u de 2 ori, si Fóiea una data pe septemana, ad. Mercurea si Sambet'a. — Pretiul loru este pe 1 anu 10 f., pe diumatate anu 5 fr. austri. in lantulu monarchiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu seu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatoria. Se prenumera la tota postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 41.

Brasovu, 20. Maiu 1861.

Anulu XXIV.

Cuventulu lui Franciscu Deák, rostitu

in cas'a deputatiloru in 13. Maiu 1861 *).

(Urmare din Nr. tr.)

In urma la intrebarea a treia, ca in ce forma se spunemus aceea ce voim a spune? credu ea respunsul meu se coprinde in aceleace amu dedusu pana acum. Deci eu propunu simplu a-dresa.

Resolutiune pote dà oricare auctoritate seu corporatiune numai catra persoane de aceleace, asupra carora ceea are dreptu si protestate. Prin resolutiuni se pote lega cineva pe sine insusi, seu pe membrii sei, pote porunci personalor supuse lui; facia inse cu aceia, carii nu depindu dela elu, carii nu sunt supusi lui, cu carii sta facia ca oricare partita cu alt'a, cu protestate impartita pe acelasi temei de dreptu, — facia cu persoane ca acestea resolutiunea nu are nici taria nici scopu.

Sciu ca sunt exemple in vieti a dreptului nostru publicu, candu diet'a decret'a resolutiune asupra vreunui dreptu singuraticu, ci resolutiuni de acestea s'au redusu ori spre a intrecurmá nisice dispute care decursesera intre cele doue camere fara niciunu resultat, ori la vreo desbatere inceputa intre rege si natiune, inse fara nici unu resultat, seu ca se voru si intemplatu atunci, candu aceste doue potestati se afla in arme si in prediu unei ostilitati apriete. Eara ca diet'a se si sia inceputu activitatea sa deadreptulu cu resolutiune si inca cu resolutiune ca aceea, in care se spuna ca ce pretinde dens'a dela partea ceealalta si de ce conditiuni lega continuarea activitatii sale, eara apoi coprinsulu resolutiunii sale se nu voiésca a'lui comunica partei aceleace, dela care astépta implinirea conditiuniloru, unu exemplu ca acesta eu unul inca nu a nu aflatu.

Nici ca potu au vedea vreunu scopu intr'o astfelu de resolutiune. Vremu cumva noi se ne legam cu ea: cumca nu vomu intreprinde nimicu, pana nu se va face asta seu ceea? Acésta ar' si cu totul de priosu, pentruca, pana ce motivele resolutiunei sustau, pana ce majoritatea, care au facutu resolutiunea, remane majoritate, se face numai aceea, ce s'ar si facutu si fara resolutiune. Eara candu motivele au incetatu, candu majoritatea a devenit minoritate, pote minoritatea devenita la majoritate resturna resolutiunea.

Ori dora vremu a lega pre altii prin resolutiunea nostra? se nu uitamu cu tota acestea, ca resolutiunile nostre numai atunci sunt obiecte pentru altii, candu si au primitu puterea de lege, si chiaru spre scopulu acesta o neaperata de lipsa invoirea celei alte parti cu care vremu a pasi in relatiune. Se mai afia de aceia, cari pote pentru aceea ceru o resolutiune, pentruca dupa parerea loru adresa e numai o rugaminte, pe candu resolutiunea infacișidua o serioasa manifestare a vointiei nationale. Eu n'asi vedé bucurosu, candu cineva aru pune principiu, cumea adresa n'aru fi alta nimicu, decatu o rugaminte, a carei implinire seu reieptare depinde dela gratia. O mare parte a dreptului nostru de statu au resarit upe temeiul adreselor si a rescriptelor regesci date dupa aceleace, ai cine pote afirmá, cumca legile fundamentale ale constitutiunei nostre seu aplacidat in urm'a petitiunilor seu din gratia? Legislatiunea in tiéra nostra e impartita cu dreptu de o potriva intre principie si natiune, prin urmare o lega se pote face numai pe calea comunei invouri. Acestea invouri comune seu puse in lucrare din partea natiunei prin adresa, din partea principelui prin rescripte regesci, adresele se scriu in tonu de rugaminte, rescriptele r. vorbescu despre ascultarea rugamintei natiunei. Revertintia catra principie a straformatu o procedere ca acesta, chiaru si in tieriile cele mai libere, in datina. Poporulu celu liberu alu Britaniei vorbesce totudéuna in tonu de omagialitate si cu cea mai profunda revertintia catra principie seu constitutionalu, dara pentru aceea tota lumea sci, ca tonulu acesta nu e tonulu servilismului, si si in patria nostra scie verucine, ca adresele si rescriptele reg. nu insemnédia totu una cu rugamintile si gratia, ci ca ele nu sunt nimicu alta, decatu invouri libere de partite asemenea indreptatite.

Despre aceea, déca diet'a in locu de adrese seu resolutiune se emita unu manifestu, nu vré se perdu multe vorbe. Manifestele nu sunt mediulocu de inviore paciuita: Numai atuncea se potu acestea emite, candu puterea si mediulocu sunt de facia spre a castiga valo-

re cuprinsului acelorasi. Manifestele se radima in arme, cu manifeste nu e datina a deschide consultari, ci ele desamna inceputulu la pasulu celu plinu de periculu, care adese se obicinuesce a si resultatulu celu tristu alu consultariloru deochiate. Se nu uitamu de cate rele si pericule e incungurata pusetiunea nostra! Evenimentele tempiloru treouti ne au lasatu de ereditate numeróse ne'tielegeri, si multa amaratiune remase indereptu in patria, care de siici colea pote seu mai micsioratu, inse n'a disparutu, si numai unu pasu nou gresit u de scanteia de suptu spudia a discordiei pote acicia o flacara mare. Noi dorim cu tota seriositatea a ne araiá drepti facia cu pretensiunile Croatiei si ale natiuniloru conlocuitórie si dorim, ca nu numai legile si tractatele, ci si comuniunea intereseloru si a simtieminteloru se sierbésca de cementu (chitu) alu unirei. Inse, candu amu face astfelu de pasi chiaru la inceputulu dietei, pe cari tendintiele cele inimice lesne i aru folosi spre agitatiuni pericolóse si spre sternirea de prepusu, cumca concesiunile nostre sunt numai apromisiuni góle, sica noi cu planu ingraiuemu misiunea, dietei, pentruca numai se ne putemu amaná implinirea promisiuniei nostre date nationalitatiloru; candu cu poterea ce susta in sarta si pentru care ele inainte de 12 ani si au versatu atata sange numai din causa, pentruca ea dupa forma inca nu e legala, nu vremu nici macaru a ne lasá in vorba, si pe lunga acésta, daca vorba acésta se intinde preste mediulocu, care sunt de lipsa la legitimarea poterei acesteia: atunci credu, ca n'amu avé multu de a spera, cumca se va poté ajunge contielegerea cea atatu de lipsa intre noi si intre concetationii nostri — de alte nationalitati. Eu nu voiu a afirma, cumca adresa ce amu proiectat'o va fi in stare a fermea tota retele si pericile; Nu dicu, ca ea va fi urmata de rezultate dorite, se pote, ba e si verisimilu, ca politie'a barbatiloru de statu austriaci va esi inainte si de aici in colo facia cu noi cu asemenea pretensiuni, pre care noi nicidcum nu le putem implini, si atunci la cele din urma totusi va trebui se devina lucrul la frangere. Inse se nu provocam noi insii acésta ruptura, si déca nu o putem incungiura, vin'a se nu sia a nostra. Déca ne vomu puté noi dice noua, inaintea natiunei si inaintea Europei, ca amu facutu tota, cate amu pututu, ei inse nearu cere sacrificarea autonomiei nostre constitutionale, ar' vré a lua natiunei dreptulu de a vota contributiune si militia, ne aru vré a ne despoié de gubernu parlamentaru, de ministeriu responsatoriu, cu unu cuventu, ar' vré se aiba, ca Ungaria se nu mai sia mai multu Ungaria cea autonoma, nedependenta, ci se sia numai o provincia constitutionala austriaca, si de acea, ca noi n'amu primitu acestea conditiuni si n'amu potutu se suacriemu nimicirea politica a tieri, a devenit u lucrul la ruptura: atunci vomu si escusati, cu dreptu nu ni se va puté face imputare si vomu sta pe unu terenu mai tare, decatu candu ruptura si urmarile ei, de si numai in nescari privintie, ni s'ar poté ascrie noue. — —

Acésta e opiniunea mea cea nepretentiosa, acestea su trasurile de capetenia ale politicei aceleia, care a'si dori eu ca se o urmam'. Deaci trage paralela intre cutediare si intre cercumpectiune si da locu celei d'antaui numai in lupta, éra esteia la transactioni.

Fricosu, ba teamedu e acela, care se ingrijesce de propria sa persóna atunci, candu s'orteate tieri sta in periculu; cine inse se teme pentru patria, ca acésta se nu devina in periculu si de aceea e cercuspectu, acésta, dice, nu e frica, nu e teamiditate. Cu noi putem dispune, pentru patria potem se punem tuu pe o carte, dara pe ins'a patria nu o potem pune.

In urma dandu dreptu expresiunei doreriloru asupra inimiciloru, cari leau implutu pocalulu suferintelor pana in buze, dicundu, ca si elu simte ca verce altu magiaru in contra celora, carii au ruinatu atata vietia si bucuria de vietia in tiéra loru, dice, ca cu tota acestea cum le face de lipsa, ca se sia eu mare cumpetu si cercuspectiune. Elu are respectu dinaintea poterei opiniunei publice, si scie, ca acésta e o astfelu de potere, care tota le rapese cu sine si le nimicesce; inse in timpi turburati siacine dice, ca opiniunea lui e opiniunea publica. Ci elu are unu amicu creditiosu, consciint'a, care cumpanace mai multu decatu bocea opiniunei publice, si acestu amicu i e consciint'a, de care elu asculta. Cas'a va decretá dupa patrundietatea sa, inse elu cu acésta isi implei oblegamintea; si cu acestea predede proiectulu de adresa, pe care'l u publica, dupa oum se va modifica de dieta.

Unu cerculariu alu comitelui supremu din Alb'a inferiora, si óre ce vreau ómenii nostri cu vorbe dulci si fapte acre?

Continuare din Nr. trecutu.

Eara déca voi rideti de asemene temere si argumentatiune copilarésca, séu prósta cum o veti numi si ne spuneti ca iobagl'a e stérsa nu numai prin lege si patente imperatesci, ci si prin saptă, pentru ca Domnii pamentesci si au luat desdamnarea pentru fostii iobagi, ve ceremu deslusire in privintia compunerei si conoeperei legei urbariale; ve intrebamu ce ati vrutu si mai vreti cu atatea procese neurbariale; cu atatea esposesionari si ocupari mai multu potentiose de catu legali? Ne diceti, ca nu a'ti facutu voi legea, si nu voi, ci tribunalele — nóstre — imperatesci judeca asia. —, Ve intrebamu, ca nu pricepeti voi unde bate spiritulu si intențiunea acelei legi, si judecatile intemeiate pre ea? si déca le pricepeti si nu vreti se ve impartiti averea cu noi, dupa cum diceti insive, pentru ce nu a'ti insciintiat la comisiunea de desdaunare pre acei nesericiti, carii imparriendu o mosia iobaglesca in cate 4—6 parti, in locu se faca 3 dile in septembra, au facutu cate 6 că se ve luati de atateori desdamnarea pentru ei, in cate sfasie sú taiéta o mosia.

Si in fine deca in privintia aceasta sunteți cu totul curați la anima, pentru ce ve feriti de congregaționi marcali, în care parenișe că s'ar putea desbată astfeliu de întrebări, și pana la decidierea unei diete și sistă procesură mai de parte?

A cadiutu feudalismulu si principiulu lui, debe se cada si coroarele ce se tienu de densulu.

Credeti si ne si aruncati, ca suntem ecomunisti si rosii, si nu ne dati ocazie se ve aratamu, ca ve insielati, si ca inaintea noastră persoana cu proprietatea e mai santa si mai pretiuita de catu in curtea voastra.

Ne aruncati ca suntem reactionari si absolutisti, si ve spargeti capetele, cum se reactionati mai ou putere, si ne putundu asta mediulu dreptu, ve aruncati in bratiele celui mai nesuferit absolutismu.

Ce vi se pare, déca cumva dupa caderea, lasarea séu mórtea comitiloru actuali, carii sunt toti fii de ai patriei si mai toti de sangele vostru, ar' numi dominitorulu pre care'lui va chiamá Ddieu la tronu, séu chiaru si cestu de acum, niscari proprietari mari, carii se nu sia nici unguri, nici romani, si acestia se aiba vóia, cá si cei de acum, asi formá comitetele si organisa comitetula *dupa place si do-*
rintia, cum faceti acum Dvóstre, cum ar' esi lucrurile? Hei fratilor!
„incidit in Scylam, qui vult vitare Charybdim“, au disu cei betrani forte
nimeritu; noi inse nu suntemu scila ci frati si fii ai acelei patrie cu
voi, si nu aveemu altu pecatu, de catu ca suntemu romani, unu pecatu
pre care voi aru debui se'lui stimati cá virtute a nóstra, cu atata mai
vertosu, ca cei mai inolti sunteti de o origine cu noi, si numai cresce-
rea ve fú alta, si toti traitii numai cu noi si nu puteti fi fara de noi,
apoi romanesce cum scimus, vedem si audim, scili, oá si noi, si carii
nu sciti mai puteti invetiá.

Deci intorcetive dela direptiuneca cea suprematisatoria, care o a'ti apucatu spre a ne ignora dreptele noastre pretensiuni, caci de nu, fiti siguri ca ve veti poticii in noroiulu machinatiuniloru, care intre frati n'a locu, si totusi numai o armonia sincera fratiiesca ne poate ferici pe toti. — Ax. Severu.

Ax. Severu.

Lutte constitutionale.

Дела Дева 15. Mais ni се дипъртъшескъ пеште дипре-
дипъръръ, каре нъ потъ съ се ретакъ.

... Романії дп комітете ші комісію пресераді потъ зорбі нъмай ка пріваді, ка локбіторі аі ачелії комітаті се є аі ачелії орашъ сасѣропроприє ка репрезентанці ші алеши аі пацієні сале че п'аре алгъ тортъ декътъ диплома егалисторе ші конклавселе сале; еі се дпторкъ ші се саческъ пъпъ къндъ ожигтъндъ лакрвлъ ла вогтиаре рестржпші ла спѣ пътерѣ тікъ, kadъ ытішідъ дп цензукі. —

Лъндъ парте да астфелів de комітете ші комісіоні пы пытоі не періклітъмъ, чі пе комітетъ ші каса падіональ ротапъ чеа че дп атъта съпце ші авере пеаѣ констататъ пыпъ акъта ші consolidatatea капілоръ поштрі лягатъ асвръпне о dѣмъ de min-чвпъ. Пашій лоръ трсбве кътпкъпії, ші ла конклусеіе контратреіе конференцелоръ пыстре катъ се пе опнпемъ, къ алѣфелів еі факъ ші дп пытале постря кіардъ ші ачееа че пе стрікъ пытъ ші кас-сеі пыстре. Се аззимъ есептплъ:

„Лп 15./3. Маі8 дімініса вед8 по тóте спраделе Dебел о
швадіме de кочії дандескіе к8 фрації маріярі de пріп тóте пър-
діле комітатыл8, adзнаці de спірітвл8 патерпік8, ка съ се кон-
сфѣктіе ск8 деспре denerареа контрівзіонеі, деспре алецереа ле-
цілор8 проческале, деспре алецереа делегаділор8 да Песта, ти
контра опдинъчнілор8 губерпіале ші декретолор8 душперътешті

іштai кi вреo кътева зiмe сосiтe шi четiтe тацiстратxrei юшi-
татенсe, de 8nde с'аš атънате komitetevlai komitatenсe опре dec-
ватере. — La 10 бре dimineu сe шi дiчепd конферiнца . кi впd
ентсiасiтi неспiсe сe къръ де тенiбрi тaгiapи ai komite., дi каре
пiчe впd рошъnд nз сe репресент, aš къ dоръ nз aš фостe кон-
вокаци?!! aš къ de aš шi фостe кiтшaцi, нeврънд сe nз фiш ne-
коiсекaенi лякrънд дi контра протестv'li моръ, че л'аš datd la
констiтiреa komitetevlai (кънд дi кратd с'аš zicd, къ komitetevlai
aчeотa нi mindse de ad h i o c сe сокотеште пшai спre провi-
сорiш aлецeре a атiлоiaцилоръ, кърора съ сe поtъ трапспiне ак-
теле шi актiвitatеa dela фoшti атiлоiaци ai систemei къзiтe, кarii
асемenea aš de a сe тaлiцi мi конгрегaциiпeа цепералъ кътd
mai iшte конвокiндъ) nз с'аš репресентat. Din къriocitate eš,
D. prot. Ioanе Панiш, Гeорgiш Фiliaш шi Петrи Drъgicd пепресен-
таръnд la aчeотa адiапare преkalkлатъ, aмd aзiтd обiектele aтъta
дiпceшпtate полiтиk кiпprinzetore, въzvръnд запiтiтatea Dlorъ
спre denegarеa контriбiпeи, спre Fачeреa адреселоръ de пe-
тaлiцiтiре a контра dипломелоръ шi рeскрiпtelоръ кътъ Ma-
iестate шi кътъ гiбернi дi пiтeле komitetevlai, — aчeотъ въ-
zvръnд, дiтi ляi къвъпt de a ворbi дi контра пeлeцiтiтei adiapri
de aстtzi, зpътiнд kъ eш ка вiчe- komite шi тeмbri aш komi-
tetevlai aчeотa nз шtи pимiкъ de adiапareа preciпte, шi фiind-
къ рoшъnпi aleshi, ka tembi ai komitetevlai nз сiпt de Faцъ, ma
kiapd de ap' шi nз потъ тракта deспre aстtfeil de обiектe
Фъrъ kompromiterea моръ дiпaiпtea пaцiпeи, шi къ pичi Dlorъ nз
иe eote iерtатd a въlka protestv'li рoшъnпi моръ datd la konstiтi-
реa komitetevlai ad хокd оргaniсторi, a къrvia кariеръ a aжiпc
la капетd кi аклатареa атiлоiaцилоръ, шi прiп dрtare nз потъ
Fачe pимiкъ дi пiтeле komitetevlai, 8nde 200,000 de сiфете
рошъnпe претiнд дiеi вiдiу полiтиk, шi a nз сe mai тракта deспre
dьnceme Fъrъ dьncel. Сершаныd de mine! впdлi тъ лъc, —
altsl въл въл la треi параде — дiтi zicheaš: къ nз aмd pичi o
idei de konstiтiрiпe шi сe вede kъ сiпt кreскvтd дi сeрviлiсt
(látzik hogy jobágyság alatt nöt) шi ка атiлоiai тi пeблiкd къл-
каiв жvръnпtvl констiтiционалd, — алдi сe дiпkжетaš, d8пъ
пoрма моръ, кънд дi сe ведd kъ n'aš dрепt, a чere aкciе фiшка-
ль, — алдi сe дiпdestвлaš кi вна aспръ admoniшiпe, трiпtiz
дi Faцъnпi дiпaiпtea komitetevlai de кътъ komitele сiпpетd. De
picd, Fаciлorъ! pичi вна pичi aлta nз с'аš потъt скъпера, кънд
aпoi Fъкiв впd komplimentd komitevlai сiпpетd, i aмd лъсатd шi
aмd eшiтd afaпt.

Че гъндіңі Фраңцілорд? ад Фъкстѣ чева? ад австѣ врезпѣ е-
фектѣ адспареа дорд?... пімікъ.

№ me ʌndestvli kъ atъta, dospъ amézi ʌmi dedzis dimicis-nea de viche-komite komitei ʌspremkъ, zikupd: kъ romъnvlъ mai ʌnkoilo ʌn acemenea жxрестърі революціонаріе въ'лъ поте ʌrтърі, ʌpainea лял съптъ mai скъппе intereste паціонале, mai стімате diplomate, реокріпtele ʌtperътешті шi декретеле губерніале, де кътъ се ле поть ачелea кълка ʌn pічоре dospъ стомахвлъ ʌпора ʌраці mariapі, shi de № съ ва сілі a ʌtpryshтие пеленівта ad-nare de astъzi, воїз фi сілітъ a арата Еschelençiiorъ Сале arxi-reeшті шi ʌn. губернъ пеленівтеле конкласе — фъкте de 8ni птai — ʌn птеле a totъ komitatvlъ. —

— Че аж зрататъ де вічеа? *democisneia* нз ти с'а прїїмітѣ, ші *лн* зіза вїтбore твлтѣ отімата *аденаре* тіо *лнтаръштіз*, зіквндѣ: къ ротънїй *din* комітатѣ нз се потѣ *ігнора*, еї нз се потѣ *репреоента* прїн тетбрїй комітетвлї *de фадъ*, чі се ва сілі а *копкітьта* *конгрегаціонеа* цепераль, ші тобѣ обіектеле atince се ворѣ атъна пъпъ атвпчea, афаръ *de обіектвлї* *контрівціонеі*, *лн* прївіпца кървія С'а венпчіатѣ нз ка ерї, ка съ се дeneце пльтиреа еї, чі се о пльтироокъ *пеаштептѣндѣ* *есеквдіонеа* *шілтаръ*.

Дестялъ пъкazъ конституционалъ din виéца комітетелоръ шi комісіонелоръ!

Орашвăлъ Дева дркъ с'а организатъ днпъ стомахвлъ ачеста конституционалъ, днпъ каре се алесъ de жде притарів впъ кон-
трапрів la каса падионалъ ротанъ, каре фъръ a mai фаче твлто
къркофеле а ші днчепутъ актівітатеа днпъ методъ тагіаръ консті-
туционале, кітъндъ la cine къ впъ xaidккъ (сорвѣ) пре реверсп-
ція са протопопвлъ гр. оріент. Ioane Папів ла каса орашвѣ, кnde
іаѣ цінкътъ о лепцівне торале дн тодвлъ впві къпітанъ de артать
полопъ, пептръ къ аѣ дндръспітъ алъ 2-леа нарохъ din орашвѣ
Дева D. Георгіе Нікоаръ а днгропа впъ сърокъ фъръ штіреа хі-
рргрълві локалъ Iosifъ Сапакікъ, кареле пептръ 1 ф. лъсъ се дн-
гропе не опі ші чіле, фъръ de a mai терце ла каса тортвлъ,
ка съ се копвілъ деонре адевераатъ тойте.

Деосткл пъкакъл конститюционалъл ши вътътаре de карактеръл венитъ пъмайл din комитетете ши комюнісл органикареа ши оршвѣлъл Деба, чи каре треї пърдї de ромънъл локвіндѣлъ, ши ресервѣндѣлъ ши фіештекаре дрептвлъл алецереї, поге се реєсъ таї фаворито ре алецереа жъделлъл прімарія de аічеса пептре ромънъл.

De autъ datъ, de mi веi ерта он. Дле редакторъ, ши de нз
м'оръ нпинде фрігъре лтмі воіз яза Andrъспель а скрие шаі твялтъ

деспре комітете ші комісіоні ші деспре алтере, ое іе опынеш
фраціорд кз тóтъ віртктеа рошапъ, ка се нз маі авзесое кз па-
шіопдіа постръ! etc.
(Колобеле сьпт але падіспеі; бърваріорд еі стаі сьпт дис-
песечпе; пьмал се фітв кз тої кътъ се поте де скрти. Р.)

Георгіе Чаклані.

Congregatiunea — comitat. Cosocnei.

Клажъ, 25. Маі 1861. Дн 23. але I. к. с'а дністѣ дн
бісеріка реформаіорд де аіч — дн страда Леблі, о конгрега-
циопе, каре ар фі фостѣ ое фі конгрегаціопеа маркале а комітатлі. Кожокні.

Еі, дар' че фіе de adspare а фостѣ, нз се поте спіпе,
пепгрекъ пічі лецеа din 1791 арг. 12, пічі чеа din 1744 арг. 6
ші пічі врео альтъ леце din 1848 нз с'а дністѣ de бае а кон-
кіттароа еі.

Н'аі фост кіттаці пічі преоді, пічі днівъцьторі, пічі потарій
ші пічі челі кз 8 фр. ченсъ.

Термінлі adspirei с'а пьблікатѣ пьшай кз о сеятельпѣ ші
дністѣ ші дн твліе локрі пічі кз с'а кіттаці комітатціе де
лок. (Азії констітюціонаіст!)

Алецеріе депітациорд сътешті с'а фъкѣ дн твліе локрі
сінгірѣ de жаделе черкзале.

Інделіценца рошапъ даръ възънді ачеста ші дніолегънді
кальвілі, с'а днівітѣ, ка се факъ дн протестѣ еперікѣ ші се
черь, ка се се конкітте о альтъ adspare, дн каре се фі ре-
пресентате тóтъ інтереселе ші тóтъ класеле комітатлі дністѣ прі-
чинівъ егалітате de дрептврі.

Deckiderea wedingde се апзічі нз 10 бре дністѣ de а-
мезі, — дное фрації mariaprl дніолегънді de nlanлі пострѣ с'а
дністѣ ла 9 бре, аз кіттаці нз Dn. konte сьпрешѣ дн wedingde
ші фъръ а днітреба, ка чіне есте ші чіне нз есте de фацъ, фъръ
а веріфіка, ка се везъ декъ че de фацъ озпіт кіттаці ор ба, а
четітѣ о лістѣ lgnr de 350 mariaprl ші ка de врео 60—70 ро-
тъні, ші о аз прімітѣ кз аклатациопе дн тіш de комітетѣ аз
комітатлі.

Дністѣ de 10 бре, кънді амѣ соції пої рошъні дн ор-
діне въпъ ші дн пьтерѣ днівъцьторі, комітатлі ера комітесѣ
ші adsparea маркале се декітѣ de дисолватъ!

„Hâtra van a' fekete levee,“ акт се днічено счепа.

Dn. пріотопопѣ локал Negrub' апзкѣ квітълі ші сьпдісе
нз зпѣ скавпѣ ле предікѣ дн літва рошапъ аспрѣ ші серіосѣ,
зікінді: къ патріа есте ші а пострѣ ші къ фръцітатае днітре-
ної пьмал нз баеа дрептате поте со състѣ. Квітълареа віне-
пітерітѣ фѣ ка дн прієтвілі аз ляптеі, че а вртатѣ сре опо-
реа тутърорд ораторіорд, — (на каре о вомѣ ведѣ дн Фіеа ві-
тіорі). —

Акѣш се рідика Dn. пріотопопѣ аз Кошокні Teodoră Popă,
ші ла пофта пострѣ се съе пе катедръ. Ачеста тóтъ дн літва
рошапъ ле спіпе фраціорд маріарі, къ рошъні нз маі крдѣ дн
ворбе голь, пофтеште ка фръцітатае ші егалітатае є се арате
дн фапте, къ рошъні нз ворѣ се рошъні пьмал кз рачії пе хър-
тії, еі сьпт акѣш ка Тома ші пьмал крдѣ лішерѣ въпъ нз ворѣ
віпїи фапте.

Ле съпе маі дніколо къ доріпделе ші претенсіопіе челе
дрептѣ але рошъніорд сьпт пьблікатѣ ші квітълі дн ляптеа
даръ, прікѣт ачелеа с'а фортвлатѣ ла дніолеа ші кіарѣ дн
1848, 15. Маі 1861 нз квітълі лібертате дн Blajch дн 1./13. Ian.
la конференца din Сібії ші дн конференца римпіколаре din
Алба-Іалія, unde Ec. Са пре съпітълі мітрополіт леа еопзѣ кз
тóтъ фрапкеца.

Фрації mariaprl асклата серіоші ші атепрі.

Сімъз греататеа тоштвілі кънді о падіспе 'ші реклматѣ
дн пьблікѣ дрептвілі de віеу.

Дністѣ ачесте ecopdiil grandidioce, кънді пьблікѣлі ера ші дні-
кордатѣ, се арідікѣ vir fortissimus, пре стіматвілі пострѣ вър-
батѣ D. A. Божеуелѣ.

Ачестѣ ораторѣ пьтерікѣ de а къргіа квітълі цігантікѣ пъ-
реа, къ се деспікѣ пьреділі бісерічі реформате, нз спіпе ші пе
конвінціе, еаръші дн літва рошапъ ші апіатѣ, къ adsparea по-
стрѣ — аша прікѣт есте — нз поте фі комітетопе а devide
дн врео какъсъ а комітатлі. Nefiindѣ адекъ кіттаці попорзѣ
комітатлі нз темеілі егалітате de дрептврі, nefiindѣ кіттаці
преоді, карій ші дністѣ арг. 6 din 1744 днкѣ ар' авѣ дрептѣ дн
конгрегаціопе, fiindѣ еі асеменеа челоралалці побіл ші дн дні-
олеа сліл арг. 12 an. 1791 шемврі al конгр. маркале, апої ne-
fiindѣ конокріші ші кіттаці кіарѣ пічі че de 8 фр. дністѣ
арг. 2 аз леце din 1848 ші кз зпѣ квітълі, nefiindѣ осверватъ
кіарѣ пічі о леце посітівѣ ші diploma din 20. Окт. 1860 nefiindѣ
консідератъ, лякъ есте днвідератѣ, къ о астфелі de adspare —

коміпсъ ad libitum — нз поте се репресентате комітатлі. Про-
пнне даръ дн дніолеа сліл прітестаті пострѣ, ка днітре de а
десвате чев, съ се denzibokъ о коміоіпе din 15 mariaprl ші
15 рошъні, карі се прієкѣ дн плапѣ de темеілі егалітате de
дрептврі, днкѣ каре ва фі de а се копвока кътѣ маі дн гравъ
конгрегаціопеа комітатлі ачествіа, аша кътѣ тóтъ попорзѣ ші
тóтъ інтереселе се фі егаль репреоентате.

Рошъні стрігъ се „тріеескъ!“ еаръ фрації mariaprl тъкъръ
афінді дн къщете.

D. секретаріе Mora дн літва рошапъ :

Тóтъ сьпт въпъ ші дрептѣ кътѣ ле а zic D. Bocheuelѣ, днкѣ
пропзпера о зпѣ пріші, пептрвкъ реакціопеа ар' трае фо-
лосѣ din ea, ші пептрвкъ ачеса пропзпера ера de фъкѣ дн 16.
Авріе — нз актѣ.

Рошъні стрігъ се ворбёскъ D. Шіпотаріе.

Ачеста се съе пе дн плапѣ скавпѣ ші къ о пътвіндере афіндѣ а
обіектвлі дн терміні респікаці ші дн літва рошапъ зіче, къ D.
Mora кончеда преміоее дар' нз ші консеквенціе, пептрвкъ ре-
акціопеа ші оріаре initіkѣ коміпѣ атпчea ва авѣ къштігѣ въпѣ,
dékѣ noї ne вомѣ dicolvi педжівчіші ші педжівчілі ші аратъ,
къ пропзпера D. Bocheuelѣ дн 16. Марці днкѣ с'а івітѣ, даръ
Формалѣ нз с'а пътѣ дн пе пефииндѣ атпчї комітатлі дн кон-
грегаціопеа са атпопомѣ adspatѣ, i. e. пефииндѣ ші рошъні
кіттаці.

Апої се дніброче кътѣ фрації mariaprl ші 'ші еспрітъ днр-
реа са, къ adsparea пресцінте — прекѣтѣ есте — нз поте фі
спекѣлі опіпізне пьбліче din комітатѣ.

Нз афѣ de локѣ гаранці дндеотвіліторі, ка чеі de акасъ
се нз deminuокъ конклозеа adspirei ачештіа. La adsparea а-
честа о'a кіттаці пьтмал пропріетарії челі шарї, днкѣ інтереселе
бісерічі, але кътвілі, але інтелигенціе — ка атарі — а лякъ-
торіорд ті а пропріетаріорд челорѣ тічі din комітатѣ, нз ле
веде репресентате.

Ne fiindѣ про пресенті о леце посітівѣ пептрз маркалѣ, къчі
чо din 1791 сьпъ пьтмал деспре чеата побілорд, ші дн а.
1848 нз с'а фъкѣ дн аста прівіпцѣ пічі о леце, de альтъ парте
егалітатеа дрептвріорд fiindѣ актѣ реквіпоктѣ ші пріп diploma
din 20. Октябрѣ, пофтеште даръ, ка комітатлі атпопомѣ се дн-
гріжбокъ днісвілі деспре о репресентаре потрівітъ — пъртіп-
ште ші рекоміндѣ пропзпера D. Bocheuelѣ.

Акѣт се сколь din партеа mariaprlor D. konte Ioanѣ Bet-
len сеніорѣ, Гіаріаті, Берде ші алдї ші не спіпѣ фъръ арг-
менте тóтѣ ачеса че de съе ші тіл de ор' амѣ азітѣ: къ фрації
mariaprl реквіпокѣ прегенсіопеа рошъніорд, ведѣ къ сьпт жасте
shі dіntate de спітвілі tіmпlă; — дар' нз се потѣ днвои актѣ
deокашдатѣ ла пішіка, къчі съ зпѣ стражпѣ de лецие din 1848,
ші пьтмал dieta ва фі комітетопе а регзла атпопоміа комітатлі
dністѣ дрептате. Ізпъ ла diетѣ днкѣ днісвілі комітатлі пьтмал комі-
тетеле — се днідеа челе din 1848 днібречітѣ не паклѣлорд
— потѣ се адекъ десісіпѣ.

D. A. Bocheuelѣ ёрѣ се рідикѣ, ші къ зпѣ топѣ че днібр-
чезъ пе челі дрептѣ ші днібрікѣ пе челі педрептѣ, тóтѣ дн літва
рошапъ декіарѣ, къ респопзабілітатеа пептрз періклеле че ар' пытѣ
се кртѣзъ днісвішреа атпопоміе твпічіпаве се нз казъ а-
тпопри пістрѣ, карій о апірѣтѣ ші реклматѣ din тóтѣ респіт-
ріе, фъръ асюра челорѣ, карій нз вреѣ се азъ квітълі ade-
вервілі.

Се тірѣ къ фрації mariaprl сьпт атѣтѣ de ретроразі, кіарѣ
астѣзі, кънді атпопоміа комітатлі ші егалітатеа de дрептврі
есте прокітматѣ de пе тропѣ. Нз ведѣ пічі о казъ топѣ че
се фітѣ атпнаці la dietѣ, каре есте днібречітѣ дн тімпѣ ші дн
лякърілі сале. Комітатлі къ пьтереа атпопомѣ че аре, поте
се пьтмъ дн лякъраре пріпчіпіеа diploma din 20. Октябрѣ, ла а-
честа есте комітетѣ ші дністѣ арг. 12 din 1791. Mai рекоміндѣ
даръ днкѣ одатѣ пропзпера са.

D. Шіпотаріе дн літва рошапъ: Елѣ ведѣ къ ораторіе ша-
риорд тóтѣ ла леци се провокъ, — дн днібречітѣ даръ: каре леце
с'ар вътъта пріп пропзпера D. Bocheuelѣ? Dнпъчі дн 1848 нз
с'а фъкѣ дн леце дн аста прівіпцѣ — fiindѣ арг. 2 — пьтмал пеп-
трз алецеріе депітациорд ла dietѣ — ші днісвілі комітатлі дністѣ
Trп. Прол. T. 8 ші дністѣ леце din 1791 арг. 12 пьткѣлі h. поте
дн чеклѣ сей се факъ ші статгѣ, че днісвілі пріпчіпілі атп-
попоміе adspatѣ къ сіпѣ, пъртіпеште ші рекоміндѣ de ноѣ проп-
зпера D. Bocheuelѣ.

Дн fiine Dn. секретаріе Mora еаръші рошъніеште, зіче, къ
Daii е днібрч тóтѣ de акордѣ къ D. Bocheuelѣ ші Шіпотаріе, е
гата а събокріе дн тóтѣ бра претенсіопіе рошъніорд, ші аша
се нз къщете чіпева къ Dca ар' фі дн коптра казсѣл пострѣ па-
діонале.

Tімпѣлі fiindѣ трекѣтѣ престе 12 бре Dn. kontele спремѣ
а еопзчіатѣ, къ рошъніе ляпгъ челе фъкѣ, рошъніе къ коміт-
атлі (— dністѣ de 10 бре?! — прокітматѣ).

Актом D. prot. Negrușă скоте протестъл постръші між дн-
шъпъръ D. conte озпремъ. (Bezi mai жоо.)

Ромънії пофескъ съ се читескъ дн adspare, ші фрацији та-
риарі dicnptvndse, къ бре съ се читескъ се ѿ? Хотърескъ
съ'лж deie la комітетъ спре пефтраптаре, еаръ контеле своремъ
а декітъратъ маркальд де днкісъ, ші пътмі комітетъл а маі пе-
тътъ фенкіонна. —

Noi амъшітъ къ тоціл ші фрацији mariapi къ капетеле дн
пътъпътъ, се пъреа къ не днпбрчтъ дела о фенгропъчнен!?! —
Тотъ страда ляпълъ ера пінъ de омени, даръ пінъ впъгломотъ,
пінъ о стрігаре, тоці ера телепоколічі ші фішішікаре ші тръщеса
сéмъ — дн оине — къ конштипца са.

Фрацији mariapi аж фостъ толеранці — требвє се търтърі-
сімъ, — нои ерамъ тъпгыéці къ пеатъ фъктъ detopinca, апои
де отържреа фъръ пои фъктъ пінъ къ по пасъ.

Аша а фостъ маркальд Клаждъл. Ефентъ торалъ ам автъ
маре, даръ ефенте реале нз амъштептатъ ші нз аштептътъ
дела сістема пресінте. Нзтмі впъг конгресъ национале не ва-
ажта.

Маі твлці ромъні аж фостъ кітмаді ла тасъ ла контеле с.,
— даръ маі тоді аж ренасъ афаръ.

Дн зілеле вртътъре ad. 24. ші 25. Маіс са ціпітъл нзтмі
адспаре de комітетъ, — ромъні нз аж ляматъ парте, фъръ са
днппрштіатъ пе акась. —

Факъ фрацији mariapi че воръ вреа, отърескъ днпъ плакъ, къ
ромъніял нзтмі къ грациа нз се твлцътъеште.

О бвкіръ таре не а маі сірарінсъ, къ бравълъ постръ бър-
ватъ D. A. Бокецовъ есте denomіtъ de къпітанъ озпремъ дн
дистріктъ Nъсъвдъл. Гратълътъ фрацијорі Nъсъвдені пептъ ше-
фълъ къпітатъ ші ле ва гратъла de сігъръ тотъ ромънітъ.

Къ реставрареа таціотратълъ локалъ днкъ сіптемъ фоарте
тъхніці, къ фрацији mariapi не аж totъ ворвітъ de молтъ, къ
ромъні аж дрептъ ші воръ ші къпітата впъг сенаторъ ші аїді амплюаіді
де ромънъ.

Актома, къндъ се алгъ, денарте ка се не дндеастълескъ,
даръ не батжокорескъ днадінсъ кандідъндъ не впъг ренегатъ фъръ
колоре, фъръ ботезъ ші фъръ літба ромъніескъ ла контінцентъл
че ni c'ap къвепі.

Ші пептъ ачбета днжъръ днкъ амъ протестатъ дн формъ
(Totъ Фіеа.)

Aззимъ, къ протестъл постръ дн зілеле вртътъре са пе-
траптатъ дн комітетъ. Ромъніял de не Къмпітъ ші din Dexж ля-
зъндъ парте днсемпнть ла компунереа ресолюціоне че се веде
дн Kozlony Nr. 82, каріл се днтречеа, ера маі mariapi,
декътъ mariapi. —

Protestulu Clusianiloru
in contra nelegalitatii compunerei congregatiunei comitatense
in 23. Maiu 1861.

Illustritatea Vóstra Domnule Comite supremu, onorabila adunare!
(de comitatu).

Dupa ce vedem, ca improvisat'a asia numit'a comisiune per-
manentă, care s'a fostu alesu provisoriu, spre a alege oficiali provisori, si
luá actele dela fostele oficiolaturi c. r., s'a lasatu in nesce otariri, la
cari n'a fostu competenta, precum: prochiamarea uniunei, otarirea lim-
bei, compunerea unui formulariu de juramentu, si stramutarea aceliasi
dupa placu; asia la inceputu dupa acelu formulariu au juratu pe
amplioati pe constitutiune in genere, mai tardiu pe legile din 1848 in specie,
noi aceste si altele asemenea otariri, si afaceri nu le primim de ale
nóstre, de esfinti'a vointie nóstre, ci din contra protestamu in contra
acelora. — Dupa ce mai incolo prea deplinu neamu convinsu de o par-
te: ca in conchiamarea acestei adunari inca nu s'a tienutu nice una le-
ge, fara din unele s'a tienutu ce s'a socotitu favoritoriu pentru fratii
magiari, eru totu din acele legi, ce a fostu favoritoriu pentru romani
nu s'a tienutu, asia d. e. intr'atat'a s'a tienutu de art. 12. din 1791, in
catu s'a chiamatu toti nobilii mireni (seculares) ince nu s'a chiamatu
nobiles Ecclesiastici, " nu s'a chiamatu personele eclesiastice pentru
acea, ca preotimea romana se fia eschisa, care preotime in intielesulu
articulului 6. din 1744 e asemenea indrepatatita cu ceialalti nobili ai pa-
triei, si in intielesulu art. 12 din 1791 membri ai congregatiunilor mar-
cale, candu tota lumea propasiesce progresive in latirea drepturilor,
Dvostre mergeti regresive.

Éra din altele s'a estrasu analogia, in specie din art. 2. din 1848,
la cari legi atata ve place a ve provocă; ince intru atata numai, in
catu vi s'a vediutu de bunu pentru Dvostre, dupa acelu articulu au dreptu
a luá parte la alegerea deputatiloru.

a) Toti aceia, cari dupa legile patriei au fostu indrepatiti a luá
parte, ori au folositu acelu dreptu, ori nu.

b) Representantii comunelor.

c) Cari platescu dare dirépta 8 fl. ad analogiam acestui articlu,

s'auchiamatu representantii comunelor, (inse si in alegerea acestor'a
s'a facutu multe abusuri).

Nu s'auchiamatu inse in intielesulu punctului a) statulu beseri-
cescu, seu nobilii eclesiastici; nu s'auchiamatu, cei carii platescu 8 fl.
dare dirépta.

Vedem, ca nice nu e compusa dupa principiu egalei indrepat-
tiri, care de pre tronu s'a edisu, si dupa care de 12 ani purtandu sar-
cinele, speramu cu totu dreptulu, ca in vieti'a constitutionala se im-
partasimu si din binefaceri; vedem, in fine ca in congregatiune e storsa
una majoritate din minoritatea locuitorilor din comitatu, nu e dupa o
drépta proportiune representata nici natiunea romana, nici poporulu de
rendu nici insusi celu magiaru, si prevedem, ca e asia compusa, catu
aci interesele maioritati din afara netrecutu debuie se remana in mino-
ritate, se vede (congregatiunea) a fi numai unu ce maiestratu, chiamata
numai pentru acea, ca acésta congregatiune éra se faca unu comitetu.
— Deci

Pentru aceea noi numai intru atata voimu a luá parte, in catu
postim:

a) Ca acésta congregatiune in ante de ce s'aru lasá in alte ota-
riri, se se constitue pe bas'a egalei indrepatatiri, spre ce scopu se se
denumésca una comisiune din 30 membri, in carea egalu se fia romanii
cu magiarii reprentanti, acésta comisiune se lucre unu planu, una cheie
dupa care apoi se se faca in venitoriu congregatiunile.

b) Acum se se dechiare natiunea si limb'a romana in acestu co-
mitatu intru töte asemenea indrepatatita cu cea magiara; acea comisiune
se fia insarcinata a lucrá unu proiectu si in acestu obiectu. In alte a-
faceri asia, dupa cum e acum conchiamata, à ne lasá nu ne invoitmu
cu atata mai puçinu, ca nici ca scimu de ce se ne tienemu, candu ve-
demu cancelari'a de curte, si guvernulu de tiéra compuse dupa legile
din 1791, cu estinderea dreptului, si respectarea in catuva si a natiunei
romane, éra comitatele le vedem a se constitu dupa legile din 1848;
— care protestu postim, ca din cuventu in cuventu se se iée la protocolu.

Clusiu 23. Maiu 1861.

Urmédia subscriptiunile.

Despre restauratiunea dela Muresiu Osiorheiu.

Dupa pregatiri veni in 25. Aprile la desbatere in marcalu (in co-
misiune) tocma suplic'a romanilor din scaunulu Muresiu Osiorheiu, cari
faeu 1/4 parte a locuitorilor peste totu, ea erá data in 22. I. c. prin D.
capelanu gr. cath. Hoszu din M.-Osorheiu unde romanii cerura: a) re-
cunoscerea dreptului de nationalitate pe bas'a egalei indrepatatiri, b) pri-
mirea romanilor intre membrii comisiunei permanente si acomodarea
amploiatilor romani dupa proportiunea romanilor facia cu magiaro-se-
cui, c) recunoscerea limbei romane de limba oficioasa intocma cu cea
magiara, ince fiindu suplic'a nesubscrisa, a proiectat D. conte Redai
István ca seu se arete D. Hoszu plenipotint'a din partea romanilor seu
se subscrise duplicit'a memorata in numele seu, altumintretea nici ca se
pote luá la desbatere.

D. Hoszu fiindu anca de facia s'a invoitu la acésta numai decatu
si a subsrisu suplic'a romanilor in numele seu. La acóstia D. Ioane O-
rosz, căre din intemplare că trecatoriu anca se afla de facia, vediud
ca cele mai scumpe si sante clenodii ale natiunei s'ale, precum si na-
tionalitatea si limb'a fara de care romanulu nici ca vroesce a trai, au
venit la intrebare, cerú numai decatu cuventu din punctu de vedere ro-
manescu, nefiindu dinsulu nici proprietarii in scaunulu Murasiului nici
membru alu comisiunei permanente si dupa o lupta si desbatere de pa-
tru óre facia eu o adunare magiaro secuia precum si cea de aici, unde
nu s'a mai auditu că se vorcésca vre unu romanu au eșeptuitu, că sub-
serierea se se modifice in numele mai multoru romani din scaunulu a-
cest'a data prin D. Hoszu si că pe cérerile romanesci se se déie reso-
lutiuni romanesci. — Intre vorbitori magiaro-secui erau unii cari picide-
catu nu vroira a audi de limb'a romanésca, dupace legile Ungariei cu-
ratu dicu „ca in tiér'a ungurésca limb'a oficioasa e numai cea magiara?“
éra alii rediamati pe bas'a reciprocitatei erau de parere, ca romanulu se
primésca pe suplic'a cea romana sententia seu resolutiune magiara. Ati
vediutu reciprocitate si secuiesca? Intre alti vorbitori trebue ince cu
multiamire se recunoscet brav'a purtare a D. conte Lazar Moritz si a
D. advocatu Alecsandru Dobai, cari nu numai c'an aperatu caus'a ro-
maniloru, dara celu din urma provocanduse la vorbere Esceletie s'ale
D. mitropolitu Alesanaru Sterca Siulutiu tienuta in conferint'a regnico-
lara in Alba-Iulia, unde au disu „romanului fara nationalitate nui trebue
libertate“ au facutu atenta adunarea, ca dupa ce Domnialor stau astadi
façia cu mari evenimente, trebue si cu daun'a loru in faptu se dovedésca
romaniloru cuventulu de fratieta. (Resultatulu e mai nul'a?) Intre am-
plioati nici unu romanu nu se afia.

R.

Din Media siu ni se incunosciintiéda, ca pe romani nimenea
nu iau incunosciintiatiu despre sosirea si primirea Comitelui, care veni
aici in 9. Elu fú in urma si de romani bineventatu, prin representantii
sei pentru intregulu scaunu, — dandusi in scrisu dorintiele si pretensi-